

**Gemensam nämnd för
Hemsjukvård och Hjälpmedel****§54****Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2020**
HNH190024**Beslut**

Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel beslutar att

- anteckna informationen till protokollet

Ärendet

Dokumentet "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel" revideras varje år och beslutas i Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel (GNHH). Nämnden föreslås besluta att Socialstyrelsens skrift "Förskrivning av hjälpmedel" skall gälla som Övergripande riktlinjer vid hjälpmedelsförskrivning i Region Halland 2020, då större delen av dokument "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2019" har text hämtad (och i många fall direkt avskriven) från Socialstyrelsens skrift, vilken är grunden till all hjälpmedelsförskrivning. Därtill finns det även text hämtad från försäkringskassans regelverk i dokumentet. Den information förslås nu istället inhämtas från fk.se för att få en bättre informationssäkerhet och undvika dubbelpublicering. Kvar blir då de verksamhetsspecifika rutiner och stödprocesser som krävs för att verksamheten ska fungera. Dessa finns emellertid även att tillgå i ledningssystemet.

Dokumentet "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel" har varit till för förskrivare och chefer men även som ett allmänt dokument, dvs ska kunna läsas av brukare. Vi vill att man istället hänvisar brukare och allmänheten till hjälpmedel på 1177.se. Där står allt brukaren och allmänheten behöver veta kring hjälpmedel på ett mer anpassat sätt och med möjlighet att få texten tillgänglighetsanpassad.

Förslag till beslut

Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel beslutar att

- anteckna informationen till protokollet

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2020
- Socialstyrelsens skrift Förskrivning av hjälpmedel
- Övergripande riktlinjer for hjälpmedel 2019

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

**Gemensam nämnd för
Hemsjukvård och Hjälpmedel**

Expedieras till

Regionstyrelsen, driftnämnderna ADH, NSVH, HS och PS, Kungsbacka kommun, Varbergs kommun, Falkenbergs kommun, Hylte kommun, Halmstads kommun och Laholms kommun

Vid protokollet
Sofia Nygren

Justerat 2019-09-23
Inger Svensson Turid Ravlo Svensson

Protokollet har tillkännagivits på Region Hallands anslagstavla 2019-09-24

Utdragsbestyrkande

Sofia Nygren

Ordförandes sign

Justerares sign

Utdragsbestyrkande

Datum
2019-09-03

Darienummer
HNH190024

Regionkontoret
Kansliavdelningen
Sofia Nygren
Nämndtjänsteman

Gemensam nämnd för Hemsjukvård och Hjälpmedel

Tjänsteskrivelse - Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2020

Förslag till beslut

Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel beslutar att

- anteckna informationen till protokollet

Sammanfattning

Dokumentet "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel" revideras varje år och beslutas i Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel (GNHH). Nämnden föreslår besluta att Socialstyrelsens skrift "[Förskrivning av hjälpmedel](#)" skall gälla som Övergripande riktlinjer vid hjälpmedelsförskrivning i Region Halland 2020, då större delen av dokument "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2019" har text hämtad (och i många fall direkt avskriven) från Socialstyrelsens skrift, vilken är grunden till all hjälpmedelsförskrivning. Därtill finns det även text hämtad från försäkringskassans regelverk i dokumentet. Den information förslås nu istället inhämtas från fk.se för att få en bättre informationssäkerhet och undvika dubbelpublicering. Kvar blir då de verksamhetsspecifika rutiner och stödprocesser som krävs för att verksamheten ska fungera. Dessa finns emellertid även att tillgå i ledningssystemet.

Dokumentet "Övergripande riktlinjer för hjälpmedel" har varit till för förskrivare och chefer men även som ett allmänt dokument, dvs ska kunna läsas av brukare. Vi vill att man istället hänvisar brukare och allmänheten till hjälpmedel på 1177.se. Där står allt brukaren och allmänheten behöver veta kring hjälpmedel på ett mer anpassat sätt och med möjlighet att få texten tillgänglighetsanpassad.

Bakgrund

Dokumentet Övergripande riktlinjer för hjälpmedel revideras varje år och beslutas i Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel (GNHH). Det ursprungliga dokumentet togs fram när 1177.se och Socialstyrelsens skrift Förskrivning av hjälpmedel inte fanns. Med nya förutsättningar finns goda möjligheter till ett enklare och tydligare arbetssätt.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet innebär inte några kostnader. Däremot är dagens hantering tidskrävande. Med det föreslagna beslutet skulle detta medföra en besparing av många arbetstimmar årligen.

Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2019

Hitta i dokumentet

1. Allmänt	10. Brukare bosatt i ett EU/EES-land utanför Sverige inkl. Schweiz, konventionsland, övriga länder och asylsökande
2. Mål	11. Gränsdragningar
3. Definitioner	12. Andra bidrags och stödformer
4. Avvikelse	13. Verksamheter med uppgifter inom hjälpmedelsområdet
5. CE-märkning – anpassning - specialanpassning – underhåll – rekonditionering – reparation	14. Lagar, förordningar och föreskrifter av betydelse för hjälpmedelsverksamheten
6. Kundens och förskrivarens ansvar	
7. Brukarens ansvar	
8. Annan förskrivning	
9. Lån av hjälpmedel för kortare tid	

Beslutat av Gemensam nämnd för hemsjukvård och hjälpmedel 2018-10-19.
Gäller även för Hallands kommuner och privata vårdgivare med vårdavtal.

1. Allmänt

Hjälpmedelsverksamheten vilar på de grunder som anges i Hälso- och sjukvårdslagens (HSL) SFS 2017:30 två kapitel 8 och 12, vilka tydliggör landstingets och kommunernas skyldighet att erbjuda hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

Grundprincipen för hjälpmedelsverksamheten är att alla invånare i Halland ska erhålla hjälpmedel på lika villkor.

Programmet "Funktionshinder – delaktighet och jämlikhet" bygger på regionens mål samt FN:s "Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning". Konventionens utgångspunkt är att personer med funktionsnedsättning ska ha rätt till delaktighet och jämlikhet inom samhällets alla områden.

Landstinget Halland antog 1999 en portalparagraf som vilar på de grunder som anges i FN:s barnkonvention.

"Alla barn ska ges samma möjlighet att utvecklas oavsett vilka funktionshinder de har. Barnhjälpmedel ska därför kompensera funktionshindret och främja barnets individuella utveckling."

De regionala hjälpmedelsanvisningarna ger allmän information om vilka riktlinjer och regler som gäller i Halland. Hjälpmedelsanvisningarna beslutas av ansvarig nämnd.

Med hjälpmedelsverksamhet i hjälpmedelsanvisningarna menas samtliga enheter som hanterar hjälpmedel och livsmedel för speciella medicinska ändamål. Dessa är hjälpmedelscentrum, hörselvården, MTH Hjälpmedel (Medicinsk Teknik Halland), ortopedtekniska hjälpmedel, resursenheten för inkontinens, resursenheten för nutrition och syncentralen.

Specifika regionala övergripande riktlinjer för resursenheten för inkontinens, resursenheten för nutrition finns framtagna.

Hjälpmedelсанvisningarna ska ge vägledning åt i första hand förskrivare och övrig personal som deltar i hjälpmedelsförsörjningen, men de är också avsedda som allmän informationsskrift.

International Organization for Standardisation (ISO) har utvecklat ett internationellt klassificeringssystem under beteckningen ISO 999:2016, Assistive products for persons with disability - Classification and terminology. Denna förteckning följer ISO-standarden. Den svenska översättningen av klassificeringen och en konverteringstabell kan hämtas på SIS (Swedish Standard Institut). Produktområdena inom hjälpmedelsanvisningarna är uppbyggda efter detta klassificeringssystem. Tre nivåer finns: Produktområden med tvåsiffrig kod, produktgrupper med fyrsiffrig kod och produktundergrupper med sexsiffrig kod.

2. Mål

2.1 Övergripande mål

Utifrån överenskomna budgetförutsättningar och fastställda anvisningar i Halland ska länets invånare erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor. Över hela länet ska verksamhetens målgrupper ha tillgång till förskrivare som har kunskap om livsbetingelser för personer med funktionsnedsättning. Förskrivna hjälpmedel ska hålla utlovad funktion och teknisk prestanda.

Hjälpmedel är en del av vårdkedjan. Inom ramen för gällande anvisningar ska den enskilde brukarens behov styra insatserna. Insatserna samordnas med brukaren och dennes närstående i centrum så att hälsoutvecklingen och välbefinnandet hos personer med funktionsnedsättning främjas.

2.2 Tillgänglighet

Brukaren ska bemötas värdigt och professionellt. Brukaren ska följas upp kontinuerligt avseende sitt hjälpmedelsbehov.

Varje person som vänder sig till hälso- och sjukvården ska, om det inte är uppenbart att det inte behövs, snarast ges medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd eller sitt hjälpmedelsbehov.

2.3 Information

Alla brukare ska informeras om valfrihet/vårdgaranti och eventuella väntetider. I de fall önskat hjälpmedel inte kan erbjudas ska den sökande erbjudas/informeras om lämpligt ersättningshjälpmedel. Alternativt informeras om var man kan köpa det som inte kan förskrivas kostnadsfritt. Alla brukare ska ha likvärdiga möjligheter att ta del av information och göra sig hörda. Mer information om hjälpmedel finns på 1177.se/tema/hjalpmedel.

2.4 Samverkan

Sjukvårdshuvudmännen i Region Halland och kommunerna, har ett delat ansvar för hjälpmedel för daglig livsföring och för vård och behandling. För vissa hjälpmedel är det endast regionen som har ett ansvar.

Samverkan mellan de olika sjukvårdshuvudmännens förskrivare ska fungera så att brukaren får bästa möjliga stöd när behov av hjälpmedel uppstår.

Övrig personal som hanterar hjälpmedel ska ha sådan kunskap och information att det inte uppstår några oklarheter om hur hjälpmedlet ska användas och underhållas.

3. Definitioner

3.1 Funktionsnedsättning

Nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

3.2 Funktionshinder

Begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

3.3 Aktivitet och delaktighet

Aktivitet är en persons utförande av en uppgift eller handling. Delaktighet är en persons engagemang i en livssituation.

3.4 Omgivningsfaktorer

Utgör den fysiska, sociala och attitydmässiga omgivning i vilken människor lever och verkar.

3.5 Hjälpmedel

Hjälpmedel är en del av hälso- och sjukvården. Hjälpmedel är individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning. I all vård, inkl. habilitering och rehabilitering, är helhetssyn på personens behov och situation viktig. Det krävs hälso- och sjukvårdspersonal för att bedöma behovet när ett hjälpmedel ska förskrivas.

Med hjälpmedel avses i anvisningarna sådan individuell utrustning och anpassning som behövs för att personen själv eller med hjälp av någon annan ska kunna:

- tillgodose sitt behov av egenvård och behandling. Detta inkluderar produkter som kompenserar förlust av kroppsdel eller kroppsfunktion eller som behövs för medicinsk behandlingsinsats
- ge förutsättningar för att klara sin dagliga livsföring och tillgodose grundläggande personliga behov såsom att klä sig, äta, sköta sin personliga hygien, förflytta sig, kommunicera med omvärlden, fungera i hemmet och i närmiljön, orientera sig
- ha möjlighet att delta i fritids- och rekreationsaktiviteter
- ansvaret som reglerar skolan och arbetshjälpmedel finns att läsa under 11.2 Skolan och 12.1 Arbetshjälpmedel.

Medicintekniska produkter

Hjälpmedel för dagliga livet är oftast medicintekniska produkter som definieras i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter. Lagen om medicintekniska produkter är en produktsäkerhetslag som ska säkerställa att de produkter som släpps ut på marknaden är säkra och lämpliga för sitt ändamål. Medicintekniska produkter kan generellt ses som säkrare hjälpmedel än andra produkter som en tillverkare aldrig avsett ska användas i en hälso- och sjukvårdsverksamhet eller bara av brukare.

Produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451) reglerar att varor och tjänster ska vara säkra att använda. Produktansvarslagen (SFS 1992:18) reglerar förutsättningar för skadestånd när en skada inträffat.

Konsumentprodukter

Med konsumentprodukter menas normalt produkter som är utvecklade för konsumenter och som finns tillgängliga på konsumentmarknaden. Vissa produkter som förskrivas kan vara konsumentprodukter och inte medicintekniska produkter.

Patientskadeersättning enligt 6 § Patientskadlagen (1996:799) kan lämnas vid fel i "medicinteknisk produkt eller sjukvårdsutrustning" men inte för andra produkter, som till exempel konsumentprodukter, som förskrivits som hjälpmedel.

För mer information om konsumentprodukter var god se:

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-4-45>

Välfärdsteknik

- Digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning.
- Exempel på välfärdsteknik är digitala trygghetslarm, tillsyn via kamera och sensorer för påminnelser.
- Kan användas av personen själv, en närstående, personal eller någon annan i personens närhet.
- Kan ges som bistånd, förskrivas som hjälpmedel för det dagliga livet eller köpas på konsumentmarknaden.
- Ett mål med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård- och omsorg på samhällsnivå.

Datatek

Datateket vänder sig till barn och ungdomar med någon form av funktionsnedsättning och som befinner sig före läs- och skrivmognadsnivå och där datorn kan tillföra något i leken. Även vuxna, som inte uppnått läs- och skrivmognad eller förlorat densamma, kan komma till Datateket. <http://www.regionhalland.se/dako>

3.6 Egenansvar

Om patientens hjälpmedelsbehov inte omfattas av hälso- och sjukvårdens ansvar är hen hänvisad till att själv köpa produkten inom sitt egenansvar. Patienten ansvarar då för såväl inköp av produkten, eventuella justeringar, service och underhåll, försäkring etc. Hälso- och sjukvården har inget ansvar för den inköpta produkten. Däremot har förskrivaren en viktig roll att bistå med information, råd och rekommendationer om produkter.

3.7 Sortiment

Ett hjälpmedelssortiment är i huvudsak de upphandlade produkter som är en del av vård och behandling.

Om brukaren provat aktuellt sortiment och detta inte tillgodoser brukarens behov kan det i enskilda fall bli aktuellt med förskrivning utanför sortiment så kallat enskilt ärende. Förskrivaren tar kontakt med produktansvarig inom respektive hjälpmedelsverksamhet. Detta för bedömning av lämpligt hjälpmedel utanför sortiment.

Vid förskrivning utanför sortiment ska förskrivaren ha fått godkännande från kostnadsansvarig inom sin verksamhet.

3.8 Sortiment-/upphandlingsgrupp

Sortiments-/upphandlingsgruppens uppgift är att:

- utifrån de hjälpmedelsanvisningar som tillämpas i Halland, ta fram ett väl fungerande hjälpmedelssortiment
- följa utvecklingen inom respektive produktområde
- ansvara för att kravspecifikationer tas fram i samband med upphandling
- utvärdera hjälpmedel utifrån kravspecifikationen

Planera utbildning och visning av sortimentsnyheter för förskrivare och övrig personal inom verksamheten.

Arbetet ska ske i samverkan med länets förskrivare och brukarorganisationer.

3.9 Vårdplanering

För brukare som efter behandling på sjukhus återvänder till sin boendemiljö och för detta är i behov av hjälpmedel, ska hjälpmedelsbehovet beaktas i den [samordnade individuella vårdplaneringen](#). På Region Hallands extranät finns [riktlinje för trygg och effektiv utskrivning](#).

3.10 Förskrivningsprocessen

När ett hjälpmedel förskrivs innebär det att hjälpmedlet ska användas av en namngiven brukare, ensam eller med hjälp av någon annan, exempelvis anhörig/närstående. En god vård förutsätter att brukaren och, när det behövs, annan användare är delaktig. Efter behovsbedömningen är faserna i förskrivningsprocessen följande:

- Prova ut, anpassa och välja lämplig specifik produkt
- Specialanpassa vid behov – initiera och utfärda anvisning
- Informera
- Instruera och träna
- Följa upp och utvärdera funktion och nytta

En namngiven hälso- och sjukvårdspersonal, förskrivaren, är ansvarig för att alla faserna i förskrivningsprocessen utförs. Det är dock möjligt att olika hälso- och sjukvårdspersonal hos en eller flera vårdgivare eller vårdansvariga verksamheter kan ansvara för en eller flera faser i processen. För att brukaren ska få en god och säker vård måste det finnas rutiner i vårdgivarens ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet som tydliggör de olika personernas ansvar.

[Förskrivning av hjälpmedel – Stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning, Socialstyrelsen](#)

3.11 Barn

I Region Halland räknas man som barn/ungdom t.o.m. 19 år. Barn ska, så långt det är möjligt, på alla plan ges samma förutsättningar till utveckling som barn som inte har någon funktionsnedsättning. Barnet ska ges möjlighet att genomföra de aktiviteter ett barn som inte har någon funktionsnedsättning utför, således även leka.

3.12 Personligt förskrivet hjälpmedel

Ett personligt förskrivet hjälpmedel kräver en bedömning av den enskildes förmågor och eventuellt en utprovning.

Hjälpmedlet är anpassat efter den enskildes behov.

3.13 Grundutrustning

Grundutrustning är hjälpmedel som inte förskrivs till enskild brukare utan används av flera brukare och/eller behövs för att en verksamhet ska kunna bedrivas enligt målsättning.

3.14 Verksamhetsutrustning

Med verksamhetsutrustning menas de hjälpmedel som klassas som inventarier då man utrustar t.ex. ett särskilt boende med sängar och taklyftar.

3.15 Dubbelförskrivning av hjälpmedel

Förskrivaren ska vara restriktiv med förskrivning av fler än ett hjälpmedel av samma funktion.

I de fall där speciella behov gör att dubbelförskrivning kan bli aktuell, ska kostnadsansvarig chef besluta om dubbelförskrivning i dialog med förskrivaren.

3.16 Byte av hjälpmedel

För byte av hjälpmedel krävs en ny bedömning och förskrivning. Byte av hjälpmedel ska ske om brukarens medicinska status eller behov väsentligen har förändrats. Byte ska också ske om nuvarande hjälpmedel bedöms som uttjänt av respektive hjälpmedelsverksamhet. Direktbyte mellan brukare får aldrig ske, hjälpmedlet ska alltid till respektive hjälpmedelsverksamhet för rekonditionering.

3.17 Vårdhygienska vårdriktlinjer för hantering av hjälpmedel

För hantering och omhändertagande av hjälpmedel finns vårdriktlinjer framtagna. Dessa finns att hämta på regionens extranät, under [vårdhygien hjälpmedel](#).

4. Avvikelse

Avvikelsehantering finns inom varje verksamhetsområde. Med en avvikelse avses en icke förväntad händelse i verksamheten som medfört eller skulle ha kunnat medföra risk eller skada för brukaren. I detta sammanhang avses även klagomål från brukare eller förskrivare. Det är viktigt att så fort det är möjligt gå igenom vad som hänt och ta ställning till om någon åtgärd behöver vidtas. Inom tre veckor från det att avvikelserapport har kommit in ska hjälpmedelsverksamheterna ha tagit ställning till åtgärd. Syftet med avvikelsehantering är att öka kunskaperna samt undanröja risken för att händelsen upprepas. En avvikelse ska alltid kunna analyseras och följas upp och erfarenheterna av det inträffade ska återföras till verksamheten. Vid allvarigare avvikelse har respektive förvaltning skyldighet att göra en anmälan om Lex Maria på särskilt blankett till IVO (Inspektionen för vård och omsorg). Avvikelserapportering ska ske till närmast ansvarig chef. Avvikelserapportering sker via Region Hallands intranät och för förskrivare som inte har tillgång till intranätet görs rapporteringen på [speciell blankett](#).

5. CE-märkning – anpassning - specialanpassning – underhåll – rekonditionering – reparation

5.1 CE-märkning

Krav på medicintekniska produkter återfinns i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter och föreskrifter. Det svenska regelverket baseras på de gemensamma säkerhets- och funktionskrav som publicerats i EU direktiv 93/42/EEG om medicintekniska produkter (MDD).

Varje medicinteknisk produkt som släpps ut på marknaden måste uppfylla kraven i regelverket, oavsett hur och av vem produkten ska användas och oavsett vilka risker som är förknippade med användandet.

För medicintekniska produkter krävs:

- Produkten uppfyller de väsentliga krav som återfinns i föreskriften.
- Att risken för felanvändning på grund av produktens ergonomiska egenskaper och den avsedda användningsmiljön minskas i så stor utsträckning som möjligt.
- Att produkten har kliniskt utvärderats.
- Att produkten kontinuerligt följs upp och utvärderas utifrån dess faktiska användning.

- Att märkning och de bruksanvisningar som behövs för att produkten ska kunna provas ut och användas på ett säkert sätt är på svenska.
- Att tillverkaren etablerar ett fungerande system för erfarenhetsåterföring och rapportering av olyckor och tillbud.

Då ovanstående punkter är uppfyllda tar tillverkaren på sig ansvaret för produkten och förser produkten med ett CE-märke. CE-märket anger att produkten uppfyller kraven i regelverket, att den är säker och att han tar ansvar för produkten. Tillverkarens ansvar gäller bara då produkten används och underhålls på det sätt som anges i den information som medföljer produkten. Med andra ord, om en produkt används eller modifieras på ett sätt som strider mot tillverkarens anvisningar/information upphör tillverkarens ansvar till exempel specialanpassning. För att klargöra produktens användningsområde, prestanda och eventuella risker är det nödvändigt att tillverkaren tillhandahåller bra bruksanvisningar, märkning och annan produktinformation. Produkterna ska behålla sina egenskaper och prestanda under hela sin avsedda livslängd.

5.2 Anpassning

Med anpassning menas att en produkt justeras för att passa brukaren och att detta sker inom de ramar som tillverkaren anger. En anpassning kan uppnås genom att hjälpmedlet förses med tillbehör som anvisas av tillverkaren eller genom justering av inställbara funktioner.

5.3 Kombination av produkter

Det är alltid tillverkaren (den som svarar för CE-märkningen) som ska bedöma och deklarerat hur de egna produkterna kan kombineras med andra produkter.

Om man väljer produkter från flera olika tillverkare måste alla tillverkare vara överens om att produkterna passar för varandra. Det är vanligt att tillverkare har ett antal tillåtna kombinationer och att man tecknar kombinationsavtal med andra leverantörer där man kommer överens om ansvarsförhållanden. Detta görs för att möjliggöra kombinationer av produkter och för att undvika specialanpassningar.

Om personal inom hjälpmedelsverksamheterna (motsvarande) sätter ihop CE-märkta produkter som inte är avsedda att kombineras med varandra så är det en specialanpassning och därmed upphör tillverkarens produktsäkerhetsansvar. Samtidigt överförs tillverkaransvaret till den förskrivare som svarar för den nya kombinationen.

5.4 Specialanpassning

Då brukarens behov inte kan tillgodoses genom anpassning av befintliga produkter finns möjligheten att ta fram en produkt som specialanpassats till den aktuella brukaren. I Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2003:11) definieras en specialanpassad produkt på följande sätt: "En produkt som har tillverkats efter en läkares skriftliga anvisning för att endast användas av en viss namngiven patient och som läkaren på sitt ansvar givit speciella konstruktionsegenskaper. En anvisning får även upprättas av en annan person som genom sina yrkeskvalifikationer är behörig".

Av definitionen framgår att arbetet ska baseras på en skriftlig anvisning och att produkten ska vara avsedd för endast en namngiven patient.

Ansvar för produktens egenskaper ligger hos den som utfärdar anvisningen.

Specialanpassning tillämpas då:

- Tillgängliga produkter kombineras på ett sätt som inte någon tillverkare tar ansvar för.
- Gör konstruktionsmässiga ingrepp på en färdig produkt.

- Konstruerar och tillverkar en ny produkt.
- Använder produkten på ett nytt sätt eller inom ett nytt användningsområde.

En specialanpassad produkt ska i princip uppfylla samma krav som övriga medicintekniska produkter. Det finns dock en möjlighet att utifrån medicinska skäl göra avsteg från ett eller flera väsentliga krav (LVFS 2003:11 bilaga 1). Eventuella avsteg ska dokumenteras och motiveras i den deklaration som ska upprättas för varje specialanpassad produkt. Risker ska i första hand konstrueras bort och om riskanalysen visar på kvarstående risker ska dessa vara funktionella och medicinskt försvarbara. Brukaren ska informeras om hjälpmedlets egenskaper. Detta gäller speciellt om specialanpassningen medfört ökade eller nya risker vid användningen.

Förskrivaren ansvarar för att skriftligen komplettera förändringar i bruksanvisningen som ska medfölja den specialanpassade produkten.

Den samlade dokumentationen ska kunna spåras från två olika utgångspunkter, dels från patientjournalen dels från det specialanpassade hjälpmedlet. För detta krävs att alla delar av dokumentationen och hjälpmedlet ges identitetsnummer som möjliggör denna spårning.

Tillverkaren behöver upprätta och underhålla ett system för att bland annat kunna vidta korrigerande åtgärder på de specialanpassade produkterna.

Förskrivaren ansvarar för originaldokumenten och att dessa uppfyller föreskrifternas krav, oavsett var de förvaras. Dokumentationen ska enligt LVFS 2003:11 bevaras i fem år.

5.5 Underhåll/reparation

För att tillverkarens produktansvar ska gälla måste produkten användas och underhållas löpande på det sätt som tillverkaren anger. Vid reparationer och andra tekniska åtgärder ska arbetet utföras enligt tillverkarens instruktioner och delar/material som uppfyller tillverkarens specifikationer.

När ett hjälpmedel skickas till hjälpmedelscentrum för reparation ska det märkas upp med avsedd reparationslapp.

Vid reparation av syn- och hörseltekniska hjälpmedel samt ortopedtekniska hjälpmedel och medicintekniska behandlingshjälpmedel kontakta respektive verksamhet.

5.6 Beredskapsservice på hjälpmedel

Vid hjälpmedelscentrum finns beredskapsservice för hjälpmedel på lördag/söndag samt helgdagar 08.00-16.00. Beredskapsservicen syftar till att hjälpa brukare i akuta situationer då man inte klarar sig till första vardagen efter helgen. Felen kan ibland åtgärdas tillfälligt för att avhjälpas efter helgen. De hjälpmedel som omfattas av beredskapen är sängar och lyftar.

I de fall brukaren har ett elektriskt hjälpmedel, men även ett manuellt alternativ, hanteras felet under kommande vecka. Hjälpmedelstekniker på hjälpmedelscentrum bedömer vilken åtgärd som ska utföras.

För att komma i kontakt med tjänstgörande tekniker ringer brukaren till Hallands sjukhus Halmstad, växel 035-13 10 00.

Beredskapsservice omfattar inte syn- och hörseltekniska hjälpmedel, ortopedtekniska hjälpmedel eller medicintekniska behandlingshjälpmedel.

5.7 Rekonditionering

Med rekonditionering menas att produkten återställs till fullgott skick inom ramen för det av tillverkaren avsedda ändamålet. Vid rekonditionering ska arbetet utföras enligt tillverkarens instruktioner och med delar/material som uppfyller tillverkarens specifikationer.

5.8 Installation och fast montering

Installation av ett hjälpmedel och fast montering sker på förskrivarens uppdrag och ska göras efter tillverkarens anvisning. Förskrivaren ska inhämta ett skriftligt tillstånd från fastighetsägaren/hyresvärden före installation. Kopia skickas till hjälpmedelscentrum tillsammans med förskrivning.

Hjälpmedelscentrum ser till att arbetet utförs.

För installation av syn- och hörseltekniska hjälpmedel samt ortopedtekniska hjälpmedel och medicintekniska behandlingshjälpmedel tas kontakt med respektive verksamhet.

5.9 Nedmontering/återställning

Inför nedmontering av ett fast monterat hjälpmedel ska förskrivaren kontakta hjälpmedelscentrum som ser till att arbetet blir utfört. Återställning av bostaden efter nedmontering av ett hjälpmedel är ett ansvar för fastighetsägaren. Fastighetsägaren ersätts med ett schablonbelopp på 1250 kr/rum. Innan utbetalning ska förskrivningsunderlag vara hjälpmedelscentrum tillhanda. Denna kostnad belastar respektive kunds hjälpmedelsbudget.

Ovanstående gäller inte syn- och hörseltekniska hjälpmedel samt ortopedtekniska hjälpmedel och medicintekniska behandlingshjälpmedel.

6. Kundens och förskrivarens ansvar

6.1 Förskrivare

Förskrivare är den hälso- och sjukvårdspersonal som i samverkan med brukaren och eventuellt anhörig/närstående mot bakgrund av genomförd behovsbedömning väljer lämplig specifik produkt. En förskrivare utses av verksamhetschefen som också ansvarar för att förskrivaren har den kompetens som behövs för att utföra uppgiften. En förskrivare har ansvaret för att hela förskrivningsprocessen genomförs.

För förskrivningsbara inkontinenshjälpmedel och livsmedel för speciella medicinska ändamål finns vårdriktlinjer för inkontinens och nutrition.

Följande yrkeskategorier har enligt Hallands regionala anvisningar förskrivningsrätt:

A	Arbetsterapeut
Au	Audionom
Bm	Barnmorska
D	Distriktssköterska/kommunsköterska
Die	Dietist
Hi	Hörselvårdsingenjör
L	Läkare
Lo	Logoped
Opt	Optiker
S	Sjukgymnast/Fysioterapeut
Ssk	Sjuksköterska
Sp	Synpedagog
Uro	Uroterapeut

För länets förskrivare, anställda av Region Halland eller någon av de halländska kommunerna (kunderna), gäller förskrivningsrätt efter genomgången förskrivareutbildning. Förskrivare som är anställda av eller har avtal med privata vårdgivare som ingår i Vårdval Halland har förskrivningsrätt efter genomgången förskrivareutbildning. Detta gäller även övriga vårdleverantörer som har avtal med Region Halland. Förskrivningsrätten omfattar även privatpraktiserande sjukgymnaster som har vårdavtal med Region Halland. Dessa får efter genomgången förskrivareutbildning förskrivningsrätt på elektriska nervstimulatorer.

6.2 Förskrivarens ansvar

Bedömning av behov och förskrivning av hjälpmedel utgör en del i ett helhetsperspektiv och ska ingå i en planering där mål, behov och intressen diskuteras med personen enligt förskrivningsprocessen.

Berörd chef:

- ansvarar för att förskrivarna har genomgått [Socialstyrelsens webbaserade förskrivareutbildning](#)
- anmäler till respektive hjälpmedelsverksamhet de personer som ska genomgå regional förskrivareutbildning

Förskrivareutbildningen ska i normalfallet genomföras inom tre månader från det att anställningen som medför förskrivningsrätt på hjälpmedel påbörjats.

Under respektive vårdriktlinje beskrivs vem som har rätt att förskriva vilken produkt.

De planerade habiliterings- eller rehabiliteringsinsatserna ska dokumenteras enligt patientjournalagen, liksom behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel. Den som förskriver ett hjälpmedel ansvarar för att produkten är lämplig och att brukaren kan använda och hantera produkten.

Hjälpmedel kan förskrivas elektroniskt eller på speciell förskrivningsblankett. Anvisningar för de olika alternativen för förskrivning finns på respektive hjälpmedelsverksamhet.

Den som förskriver ett hjälpmedel ska:

- ansvara för att den lämpligaste produkten utprovas och i förekommande fall bifoga erforderliga checklistor och utprovningsprotokoll till förskrivningen
- förskriva utifrån det sortiment och de anvisningar som ansvarig nämnd beslutat om
- väl känna till funktionen hos de hjälpmedel som förskrivs
- instruera brukaren/närstående och personal både teoretiskt och praktiskt hur det förskrivna hjälpmedlet ska användas och skötas
- ge brukaren möjlighet att träna med sitt hjälpmedel i den miljö det ska användas
- informera om vilken service som finns och vem brukaren vänder sig till om frågor uppstår
- lämna ut leverantörens skriftliga informationsmaterial på svenska
- informera om det kan finnas risk för smitta hos en brukare
- informera brukaren om vad som gäller vid stöld/förlust eller skadegörelse på ett hjälpmedel
- i samband med att hjälpmedel lämnas ut kan brukaren skriva under en låneförbindelse varigenom denne åtar sig att återlämna hjälpmedlet då behovet inte längre föreligger. Se blankett "Brukaransvar - låneförbindelse", som kan användas.
- ge råd och stöd kring bra produkter/hjälpmedel som inte kan förskrivas samt hänvisa brukaren till tillgängliga inköpsställen.

6.3 Bedömning

Förskrivaren ansvarar för att det görs en bedömning utifrån brukarens funktionsnedsättning.

Förskrivaren ska också bedöma om brukarens medicinska status har förändrats så att det är olämpligt att använda ett visst hjälpmedel och vidta åtgärder så att hjälpmedlet återlämnas. Om hjälpmedlet inte längre är säkert för brukaren ska en riskbedömning genomföras. Om riskbedömningen visar att hjälpmedlet är olämpligt för brukaren beslutar förskrivaren att förskrivningen upphör och dokumenterar i patientjournalen.

6.4 Uppföljning

Uppföljning och utvärdering av de förskrivna hjälpmedlen ska ske kontinuerligt efter varje förskrivning. Förskrivaren ansvarar för att hjälpmedel används på rätt sätt, byts ut vid behov, samt att brukaren informeras om sitt ansvar när det gäller skötsel, service m.m. Detta innebär att förskrivare som är behandlingsansvarig även har uppföljningsansvar för hjälpmedel som förskrivits av annan förskrivare, vilket finns beskrivet i 3 kap. 9 § SOSFS 2008:1.

När en hjälpmedelsförskrivning följts upp och funktion och nytta av hjälpmedlet utvärderats är hjälpmedelsärendet att betrakta som avslutat. Beroende på brukarens situation, diagnos eller andra orsaker som föranleder ytterligare uppföljning måste en aktiv överrapportering ske till den befattningshavare som är medicinskt ansvarig för brukaren.

6.5 Egenavgifter/patientavgifter

I samband med förskrivning av vissa hjälpmedel får brukaren stå för en del av kostnaden (egenavgift). Dessutom får brukaren i vissa fall betala för de förbrukningsartiklar som tillhör hjälpmedlet.

Information om vilka hjälpmedel som omfattas av egenavgifter finns under respektive produktområde.

Ytterligare information om egenavgifter och patientavgifter finns i [Region Hallands avgiftshandbok på extranätet](#) samt på 1177.se

6.6 Återlämning

Hjälpmöden ägs av Region Halland och hyrs ut till kunderna, som i sin tur lånar ut hjälpmöden till brukarna. Förskrivaren ansvarar för att informera brukaren om detta. Gentemot Region Halland ansvarar kund för hjälpmödet under hyrestiden, även för den tid då det är utlånat till brukare. Om hjälpmödet skadas, utsätts för onormal förslitning, förstörs eller förkommer under denna tid blir kunden ersättningskyldig.

När behovet av ett förskrivet hjälpmödet upphör ska brukaren återlämna det till sin vårdcentral eller berörd hjälpmödesverksamhet. Kund ansvarar för att hjälpmödet återlämnas i välvårdat skick till Region Halland.

Ett hjälpmödet som bedömts som uttjänt får aldrig övertas av brukaren.

Hjälpmödet och eventuella tillbehör ska vara uppmärkta med artikelnummer och brukarens personnummer. Särskilda returlappar ska alltid användas. Dessa lappar kan rekvireras från hjälpmödescentrum.

Vid behov av hämtning av större och skrymmande hjälpmödet kontaktas respektive hjälpmödesverksamhet.

Syn- och hörseltekniska hjälpmödet återlämnas komplett till respektive verksamhet med namn och personnummer.

7. Brukarens ansvar

7.1 Brukarens ansvar för ett förskrivet hjälpmedel

Region Halland äger alla hjälpmedel som förskrivs och lånas på olika sätt. Hjälpmedel som förskrivs till brukaren är ett lån med nyttjanderätt så länge behovet finns. När hjälpmedel förskrivs till barn är vårdnadshavaren ansvarig.

Brukaren ansvarar för att hjälpmedlen hanteras enligt de råd och instruktioner som ges i samband med förskrivning och leverans.

Brukarens ansvar är att:

- följa de instruktioner och anvisningar som ges av förskrivaren samt hjälpmedlets bruksanvisning
- hålla hjälpmedlet rent samt vårda det så att onödig förslitning undviks
- själv bekosta produkter som ingår i hjälpmedlet, som förbrukas under användningen och som finns att köpa i öppen handel (t.ex. batterier för hörapparat)
- ta kontakt med förskrivare eller hjälpmedelscentrum om problem med hjälpmedlet uppstår så som driftstörning eller behov av reparation
- ta kontakt med förskrivare vid förändrat behov
- ta kontakt med förskrivare vid tillbud/olycka
- omgående återlämna hjälpmedlet väl rengjort, komplett med alla tillbehör till sin vårdcentral eller till berörd hjälpmedelsverksamhet när behovet upphört eller lånetiden gått ut
- ta kontakt med förskrivaren vid flytt utanför kommunen/länet
- om det kan finnas risk för smitta ska brukaren informera mottagande enhet i samband med återlämnande av hjälpmedlet

Om brister i handhavande/skötsel kan konstateras kan beslut fattas om att återta hjälpmedlet.

Brukaren bör förvissa sig om att den egna hemförsäkringen omfattar hjälpmedel eftersom denne kan bli ersättningskyldig vid skadegörelse, förlust eller stöld.

Om något inträffar som innebär att hjälpmedlet skadas eller förloras, genomförs en utredning för att ta reda på anledningen till skadan/förlusten. Vid förlust eller skada av hjälpmedel som är försäkrade står respektive hjälpmedelsverksamhet för självriskan.

- Vid skada på hjälpmedel vid transport t ex flygresor görs en skadeanmälan till flygbolaget på plats. Kopia på skadeanmälan skickas till respektive hjälpmedelsverksamhet.
- Vid stöld ska alltid polisanmälan göras. Kopia skickas till respektive hjälpmedelsverksamhet.

Information om riktlinjer vid stöld/förlust eller finns att få på respektive verksamhet.

7.2 Överklagan

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) styr vilka skyldigheter sjukvårdshuvudmännen har när det gäller att erbjuda hjälpmedel. I denna lag finns inga formella möjligheter att överklaga ett beslut.

Om brukaren inte är nöjd med det hjälpmedel som förskrivits eller med bemötandet ska brukaren i första hand vända sig till den person som förskrivit hjälpmedlet eller dennes

närmaste chef. Om brukaren har synpunkter på insatserna kan han/hon även kontakta Patientnämnden i Halland på telefon 020-42 20 30, skriva till Patientnämnden, Box 517, 301 80 Halmstad alternativt patientnamnden@regionhalland.se Mer information om Patientnämnden finns på 1177.se

7.3 Renovering av bostaden

Om installerade och fast monterade hjälpmedel, alternativt hjälpmedel som monteras av hjälpmedelsverksamhetens personal, måste flyttas till en tillfällig bostad i samband med renovering, ska respektive kostnadsansvarig i förväg bedöma skäligheten och ge sitt medgivande till att bekosta nedmontering och installation. I annat fall bekostas detta av brukaren eller fastighetsägaren/hyresvärden. Brukaren kontaktar förskrivaren som efter godkännande från kostnadsansvarig beställer flytten. Förskrivaren tar kontakt med respektive hjälpmedelsverksamhet som ser till att arbetet blir utfört.

7.4 Flytt och byte av bostad

Grundprincipen är att personliga hjälpmedel kan tas med vid flytt inom Sverige.

Inom Halland:

Brukaren kontaktar förskrivaren i god tid före flytt. Förskrivaren överrapporterar de aktuella hjälpmedlen och uppföljningsansvaret till en förskrivare på den nya bostadsorten.

Detta är särskilt viktigt om hjälpmedlen är specialanpassade.

Brukaren ansvarar för flytten av sina hjälpmedel till den nya bostaden. Kostnadsansvaret för hyreshjälpmedel övergår till den nya sjukvårdshuvudmannen, som ansvarar för att debiteringen läggs om på redan förskrivna hjälpmedel.

Om installerade hjälpmedel, alternativt hjälpmedel som monterats av hjälpmedelsverksamhetens personal, ska tas med vid flytten ska brukaren kontakta förskrivaren som med godkännande från kostnadsansvarig beställer flytten av respektive hjälpmedelsverksamhet.

Från Halland:

Förskrivare i Halland kontaktar aktuell förskrivare i det nya länet och kommer överens om vilka hjälpmedel som brukaren behöver ta med sig och vilka som kommer förskrivas i det nya länet. Förskrivare i Halland meddelar respektive hjälpmedelsverksamhet vad som överenskommit. Respektive hjälpmedelsverksamhet i Halland skickar förfrågan till det nya länet om att ta över ansvar och kostnad. Om inte de tar över ansvar och kostnad för hjälpmedlen ska de återlämnas.

Till Halland:

Förskrivare från brukarens hemlandsting kontaktar förskrivare på den ort dit flytten ska ske. De kommer överens om vilka hjälpmedel som brukaren behöver ta med sig och vilka som kommer förskrivas i Halland. Därefter skickar hjälpmedelsverksamheten i brukarens hemlandsting en förfrågan till motsvarande hjälpmedelsverksamhet i Halland om de tar över ansvar och kostnad för hjälpmedlen.

Flytt till annat land:

Se information från Försäkringskassan, <http://www.fk.se>

8. Annan förskrivning

8.1 Riksavtal

Ett hemlandsting ersätter ett vårdlandsting som förskriver och utlämnar hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning.

De hjälpmedel som fordrar avancerad service och underhåll ska förskrivas av hemlandstinget. Detta gäller även de hjälpmedel som kräver installation, som måste anpassas med hänsyn till berörd persons bostadsförhållanden eller vardagliga miljö i övrigt.

I de fall hjälpmedel, inklusive tillbehör, till en utomlänspatient beräknas överstiga 10 000 kr ska förskrivningen ske i samråd med hemlandstinget.

Oavsett värdet på hjälpmedel ägs de av hemlandstinget.

Länk till [Riksavtalet](#).

8.2 Brukare folkbokförd i annat län men listad på vårdcentral i Halland

En brukare från annat län som listat sig på vårdcentral i Halland kan få vissa hjälpmedel förskrivna i Halland.

Riksavtalet tillämpas. Se Riksavtal 8.1.

De hjälpmedel som fordrar avancerad service och underhåll ska förskrivas av hemlandstinget. Detta gäller även de hjälpmedel som kräver installation, som måste anpassas med hänsyn till berörd persons bostadsförhållanden eller vardagliga miljö i övrigt.

Vid förskrivning ska Region Hallands förskrivningsblankett användas och hemlandsting/region ska anges.

Förskrivning går inte att göra elektroniskt då brukaren inte är folkbokförd i Halland.

Val av produkt utgår från det hjälpmedelssortiment som finns i Halland.

Hyran/kostnaden för förskrivna hjälpmedel debiteras hemlandsting/region.

Avhjälpande underhåll på hjälpmedel som förskrivits i Halland kan göras vid hjälpmedelsverksamheten i hemlandsting/region eller vid någon av hjälpmedelscentrums enheter i Halmstad, Varberg, eller Kungsbacka.

Kontakta hjälpmedelscentrums kundtjänst på telefon: 010-47 619 30 för mer information.

8.3 Tillfälligt lån av hjälpmedel

8.3.1 Brukare från annat län på besök i Halland

Tillfälligt lån gäller då en brukare från ett annat län besöker/vistas i Halland och behöver hjälpmedel utöver det som ingår i korttidslån eller behöver låna hjälpmedel mer än 14 dagar.

Brukaren vänder sig till sin ordinarie förskrivare i hemkommunen eller hemlandstinget/regionen för att få ett hjälpmedel förskrivet. Val av produkt utgår från det hjälpmedelssortiment som finns i Halland.

Vid tillfälliga lån av hjälpmedel krävs en förskrivning och ett debiteringsunderlag.

Förskrivning:

Vid förskrivning av tillfälligt lån ska Region Hallands förskrivningsblankett användas.

Debiteringsunderlag

Debiteringsunderlaget ska vara utfärdat av brukarens ordinarie förskrivare i hemkommunen eller hemlandstinget/regionen. Debitering sker enligt gällande prislista i Halland. Får inte brukaren kostnaden täckt via sin hemkommun eller hemlandsting/region kommer brukaren/vårdnadshavare att debiteras för kostnaden. I dessa fall ska brukare/vårdnadshavare skriva under debiteringsunderlaget.

Debiteringsunderlag finns att hämta på Region Hallands extranät.

Transport

Hjälpmedlen kan hämtas och återlämnas på hjälpmedelscentrum i Halmstad, Varberg eller Kungsbacka. I annat fall tillkommer en transportkostnad.

Vid behov av transport av hjälpmedel till och från vistelseadressen i Halland anges detta på debiteringsunderlaget och kostnaden ska vara godkänd av betalningsansvarig.

Vid behov kontakta hjälpmedelscentrums kundtjänst på telefon 010-47 619 30 för mer information.

För syn- och hörseltekniska hjälpmedel kontaktas respektive förskrivare i länet.

8.3.2 Hallänning på besök i annat län

Möjligheterna att låna hjälpmedel för kortare tid skiljer sig åt mellan olika län/kommuner.

Det är brukarens ansvar att kontakta hjälpmedelsverksamheten i det län/den kommun som man ska besöka, för att få information om gällande regelverk.

Därefter kontaktar brukare/vårdnadshavare sin förskrivare i Halland som gör en behovsbedömning och eventuell förskrivning.

Kostnaden debiteras hemlandsting/kommun.

För syn- och hörseltekniska hjälpmedel kontaktas respektive förskrivare i länet.

8.4 Valfrihet

Region Halland har avtal med södra, västra regionen samt Jönköpings läns landsting om valfrihet gällande vård. Detta gäller även hjälpmedelshanteringen. För en icke hallänning som får ett hjälpmedel förskrivet, krävs en förskrivning inkl. debiteringsunderlag.

För mer information kontakta Vårdgarantiservice telefon 0771-900 600, eller via 1177.se

9. Lån av hjälpmedel för kortare tid

9.1 Korttidslån

Med korttidslån menas att brukare som har kortvarigt behov av hjälpmedel har möjlighet att låna hjälpmedel upptill 14 dagar. Ingen förskrivning av hjälpmedel behövs och ingen debitering sker. Lånet avser endast kortvariga behov och omfattar följande hjälpmedel under förutsättning att de finns tillgängliga.

- rullstol från sittbredd 35
- rollator
- toaförhöjning fristående
- duschstol utan hjul

Brukaren ansvarar för att de hjälpmedel som lånas används på rätt sätt eftersom utlåningen inte sker enligt sedvanliga utprovningrutiner. Om lånetiden överskrids debiteras låntagaren för varje överskriden vecka.

Vid behov av transporter debiteras enligt gällande prislista. Kontakta hjälpmedelscentrums kundtjänst på telefon 010-47 619 30 för mer information.

9.2 Fritidslån

För invånarna i Halland finns möjlighet att kostnadsfritt låna fritidshjälpmedel. Denna möjlighet är begränsad till vissa produkter.

Hanteringen av dessa fritidshjälpmedel faller inom brukarens egenansvar och regionen har därför inget ansvar om det skulle inträffa en olycka vid användandet av hjälpmedlet. Brukaren ansvarar för att hjälpmedel som lånas används på rätt sätt eftersom utlåningen inte sker enligt sedvanliga utprovningrutiner.

Den som lånar ett fritidshjälpmedel ska informeras om egenansvaret samt skriva på en låneförbindelse. Låntagaren ska alltid kontrollera att lånet av fritidshjälpmedlet täcks av hemförsäkringen.

Följande hjälpmedel finns att låna i mån av tillgång:

- tandemcykel
- rullstolscykel
- manuell rullstol lämplig för bad och terräng

Vid behov av transporter debiteras enligt gällande prislista. Kontakta hjälpmedelscentrums kundtjänst på telefon 010-47 619 30 för mer information.

10. Brukare bosatt i ett EU/EES-land utanför Sverige inkl. Schweiz, konventionsland, övriga länder och asylsökande

Nedanstående text är hämtad ur Region Hallands [Avgiftshandbok](#).

10.1 Brukare, inkl. utlandssvensk, bosatt i ett EU/EES-land utanför Sverige inkl. Schweiz

En person som uppvisar giltigt EU-kort eller giltigt provisoriskt intyg om innehav av EU-kort har vid tillfällig vistelse här rätt till sådana hjälpmedel som bedöms som nödvändiga. Det krävs då att personen med funktionsnedsättning personligen träffar en förskrivare som har förskrivningsrätt i Halland. Syftet med resan till Sverige får inte vara att få vård eller hjälpmedel. Kopia på EU-kort eller intyg ska bifogas förskrivningen. Bosatta i Norden visar inga EU-kort eller intyg. De ska uppge fullständiga personuppgifter, namn och bostadsadress inkl. land.

Försäkringskassan på Gotland debiteras på sedvanligt sätt. Kopia på EU-kort eller intyg bifogas.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte teknisk service, reservdelar eller transport av hjälpmedel som används utomlands.

Giltigt intyg E 112, S2 eller S3 ger samma förmåner som ovan. Brukaren har fått intygen från bosättningslandet. Intygen berättigar till planerad vård.

Vid planerad vård, utan giltiga intyg, betalar personen själv hela kostnaden för hjälpmedel.

10.2 Utländsk medborgare

Utländsk medborgare som är folkbokförd i Sverige har samma rätt till hjälpmedel som övriga som är folkbokförda i Sverige.

10.3 Brukare bosatt i ett EU/EES-land utanför Sverige inkl. Schweiz, inkl. utlandssvensk, - vistelse i Sverige för arbete under högst 12 månader

Person bosatt i ett EU/EES-land utanför Sverige inkl. Schweiz som arbetar i Sverige hos en svensk arbetsgivare eller egenföretagare har rätt till hjälpmedel på samma sätt som om personen vore bosatt här, d.v.s. även vid planerad vård.

Av Försäkringskassan utfärdat giltigt intyg "Intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige för personer bosatta i ett annat EU/EES-land eller Schweiz" eller intyg om bosättning enligt förordning 883/2004 ska visas och bifogas förskrivningen.

Försäkringskassan på Gotland debiteras på sedvanligt sätt. Kopia av intyg bifogas.

Familjemedlemmar (maka, make och barn under 18 år) har samma rättigheter.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte teknisk service, reservdelar eller transport av hjälpmedel som används utomlands.

Om en person som arbetar i Sverige slutar sin anställning och återvänder till sitt hemland kan Region Halland begära att hjälpmedlet lämnas tillbaka, med hänvisning till att personen inte längre har rätt till vårdförmån i Sverige. Personen kan sedan i sitt hemland begära ett nytt hjälpmedel.

10.4 Brukare, pensionärer med svensk pension bosatt i ett annat EU-land (EEG) 883/2004

De pensionärer med svensk pension som är bosatta i annat EU-land (EEG) 883/2004 (gäller inte EEG 1408/71 länderna Schweiz, Island, Norge, Liechtenstein och tredjestats-medborgare) och som reser till Sverige har rätt till all vård till vanlig patientavgift. Med begreppet all vård avses att sådana pensionärer har tillgång till akut, nödvändig och planerad vård i Sverige. Dessa personer ska visa upp ett intyg från svenska Försäkringskassan vid vårdtillfället, "Intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige för personer bosatta i ett annat EU/EES-land eller Schweiz".

Kostnaden minus patientavgift ska på vanligt sätt debiteras Försäkringskassan på Gotland tillsammans med en kopia av intyget.

Kan inte giltigt intyg visas eller att intyget är otydligt ska patienten betala vården enligt utomlänsprislistan.

Finns EU kort eller provisoriskt intyg om innehav av EU-kort gäller regelverket för EU-vård, se vidare under punkt 10.1.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte teknisk service, reservdelar eller transport av hjälpmedel som används utomlands.

10.5 Brukare bosatt i ett konventionsland inkl. utlandssvensk

Brukare bosatta i vissa konventionsländer har vid tillfällig vistelse här rätt till akut vård och därmed också rätt till sådana hjälpmedel som bedöms som akuta.

Det krävs då att personen med funktionsnedsättning personligen träffar en förskrivare som har förskrivningsrätt i Halland. Syftet med resan till Sverige får inte vara att få vård eller hjälpmedel.

Försäkringskassan på Gotland debiteras på sedvanligt sätt. Kopia på pass eller försäkringsintyg ska bifogas.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte teknisk service, reservdelar eller transport av hjälpmedel som används utomlands.

Vid planerad vård betalar personen själv hela kostnaden för hjälpmedel.

Läs mer i Avgiftshandboken under "Konventionsländer - utländska medborgare och utlandssvenskar".

10.6 Utlandssvensk bosatt i övriga länder

Person som uppvisar giltigt svenskt pass har vid tillfällig vistelse här rätt till sådana hjälpmedel som bedöms som akuta. Det krävs då att personen med funktionsnedsättning personligen träffar en förskrivare som har förskrivningsrätt i Halland. Syftet med resan får inte vara att få vård eller hjälpmedel. Försäkringskassan på Gotland kan inte debiteras.

Sjukvårdshuvudmannen bekostar inte teknisk service, reservdelar eller transport av hjälpmedel som används utomlands.

Från 2015 kan planerad vård i Sverige fås subventionerad. Kravet är att vården söks i det landsting/region som personen var folkbokförd vid utflytt från Sverige.

För varje planerat övrigt tillfälle betalar patient då 6xhögsta slutenvårdsavgiften, d.v.s. 600 kr. Om person utflyttat från Sverige från annat landsting/region än Halland så får man betala full kostnad.

10.7 Utländsk medborgare bosatt i övriga länder

Person bosatt i övriga länder betalar själv alltid kostnaden för sitt hjälpmedel.

Läs mer om Bosatta i utlandet i Avgiftshandboken.

10.8 Asylsökande

Vid akut vård har en vuxen asylsökande, fr. o m den dagen de fyller 20 år, rätt att vid behov av sjukvård som inte kan anstå få nödvändiga hjälpmedel förskrivna. Med uttrycket vård som inte kan anstå avses den vård som inte kan vänta tills den asylsökande fått uppehållstillstånd eller avvisats. Vårdgivande läkare avgör om det är "akut vård" eller "vård som inte kan anstå". I samband med förskrivning av hjälpmedel skickas kopia på personens LMA-kort till Hjälpmedelscentrum.

Regionservice Gemensam administrativ service debiteras på sedvanligt sätt. LMA-nr måste anges. Se Region Hallands Avgiftshandbok.

Barn t o m 19 år har samma rättigheter som svenska barn. Detta innebär att hjälpmedel förskrivs efter behov oberoende av om det är akut eller planerad vård. I samband med förskrivning av hjälpmedel skickas kopia på personens LMA-kort till Hjälpmedelscentrum.

Regionservice Gemensam administrativ service debiteras på sedvanligt sätt. LMA-nr måste anges. Se Region Hallands Avgiftshandbok.

Med asylsökande avses här:

- Person som är registrerad vid någon av Migrationsverkets förläggningar. Giltigt LMA-kort (Lagen om mottagande av asylsökande) intygar att brukaren är registrerad som asylsökande hos Migrationsverket.
- Person som vistas på förläggning efter det att permanent uppehållstillstånd som föranleder folkbokföring beviljats, om den asylsökande inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun. Giltigt LMA-kort ska visas och "tar då över" folkbokföringen.

Läs mer om asylsökande i Avgiftshandboken.

10.9 Personer som vistas i landet utan tillstånd

Ny lag från och med 2013-07-01.

Lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Lagen innebär att landsting och regioner är skyldiga att erbjuda vuxna personer som vistas i landet utan tillstånd samma subventionerade hälso- och sjukvård som vuxna asylsökande, det vill säga vård som inte kan anstå inkl. tandvård, mödrahälsovård, preventivmedelsrådgivning, vård vid abort, läkemedel som omfattas av lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner med mera samt en hälsoundersökning.

Barn som vistas i landet utan tillstånd ska erbjudas samma vård som bosatta och asylsökande barn, det vill säga subventionerad fullständig hälso- och sjukvård inkl. regelbunden tandvård.

Personer som vistas i landet utan tillstånd ska betala motsvarande vårdavgifter inkl. avgifter för läkemedel som gäller för asylsökande personer. Hälsoundersökning och vård som sker med stöd av smittskyddslagen ska vara avgiftsfri.

Personer som vistas i landet utan tillstånd ska registreras på samma sätt som asylsökande. De har dock inget LMA-kort, men samma avgiftstyper som för asylsökande ska användas. Län och kommun skiljer sig från asylsökande och ska vara 66 66.

Regionservice Gemensam administrativ service debiteras på sedvanligt sätt. Se Region Hallands Avgiftshandbok.

11. Gränsdragningar

11.1 Bostadsanpassning

Kommunen ansvarar för bostadsanpassningsbidrag.

Bidraget kan ges till personer med funktionsnedsättning, som bor permanent i sin bostad.

Bidraget är avsett att anpassa bostadens fasta funktioner. Mer information finns på

Boverkets hemsida <http://www.boverket.se>

11.2 Skolan

Respektive skolhuvudman ansvarar för att tillhandahålla hjälpmedel till skolformerna:

- grundskola, inkl. förskoleklass, grundsärskola och specialskola

- gymnasieskola, gymnasiesärskola, riksgymnasium
- högskola/universitet
- statlig och kommunal vuxenutbildning

De hjälpmedel som den enskilda eleven behöver för att kompensera sin funktionsnedsättning så att eleven kan delta i undervisningen kan vara:

Pedagogiska hjälpmedel utmärks av:

- att de är i huvudsak kunskapsbärande, eller
- att de kan användas av flera elever eller
- att de inte behöver omfattande individuell anpassning eller
- att de utan svårigheter kan anpassas till andra brukare

Läromedel är material och lärverktyg som används i en inlärningsituation.

Med grundutrustning menas:

- att det är sådan utrustning som behövs för att tillgodose behovet för fler än en enskild studerande
- att det är sådan utrustning som inte kräver någon omfattande åtgärd
- att grundutrustningen bör möjliggöra för barn/elever att kunna sitta vid ett bord, kunna använda toaletten, kunna höra etc.
- att behovet av grundutrustning inom bland annat särskolan är högre än i andra skolformer

För personliga och specialanpassade hjälpmedel ansvarar sjukvårdshuvudmannen.

Personliga hjälpmedel utmärks av:

- att de är i huvudsak kompenserande
- att de är utprovade och särskilt anpassade till brukaren, eller att de inte utan omfattande åtgärder kan användas av någon annan, eller
- att de inte kan eller kommer att kunna användas av någon annan

11.3 Staten

Staten ansvarar för hjälpmedel till de elever som går på folkhögskolor och studiecirklar. Elever som går i statliga specialskolor erhåller sina personliga hjälpmedel för skolbehovet via respektive skola. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM, <http://www.spsm.se>), som är en rikstäckande myndighet för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor, ansvarar för de statliga specialskolorna i landet.

Elevens hemlän ansvarar för personliga hjälpmedel utanför skolan.

12. Andra bidrags och stödformer

12.1 Arbetshjälpmedel

Arbetshjälpmedel är tekniska hjälpmedel som ger personer med funktionsnedsättning möjlighet att få och behålla ett arbete och som normalt inte finns att tillgå på arbetsplatsen. Det finns olika stödformer för att få en anställning och för att underlätta för en redan anställd. Arbetsförmedlingen ansvarar för anskaffning av arbetshjälpmedel under de första 12 månaderna till den som har en funktionsnedsättning och påbörjar en anställning. Därefter har arbetsgivaren och Försäkringskassan ett särskilt ansvar för att bekosta hjälpmedel. För mer information se www.fk.se, [arbetshjälpmedel](#) och Arbetsförmedlingen, [arbetshjälpmedel](#).

12.2 Bilstöd

Bidrag till bil/bilstöd kan beviljas till personer som på grund av varaktig funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Ansökan om bilstöd görs genom Försäkringskassan, [http://www.fk.se, bilstöd](http://www.fk.se/bilstod).

12.3 Handikappersättning

Ersättning till den som behöver stöd och hjälp för att klara sitt dagliga liv eller har merkostnader på grund av varaktig sjukdom eller funktionsnedsättning. Ersättning kan sökas från och med juli månad det år man fyller 19 år. Handikappersättningens storlek är beroende av hjälpbehov och merkostnader.

Försäkringskassan handlägger ansökningar om handikappersättning. För mer information se www.fk.se, [handikappersättning](#).

Merkostnadsersättning införs den 1 januari 2019. Merkostnadsersättning kommer på sikt att ersätta handikappersättning, men de kommer att löpa parallellt under en period framöver. För mer information se "[Information för dig med handikappersättning](#)".

12.4 Vårdbidrag

Ersättning till förälder till och med juni månad det år barnet/ ungdomen fyller 19 år om barnet/ungdomen på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning behöver särskild tillsyn eller vård. Vid bedömning tas även hänsyn till merkostnader.

Försäkringskassan handlägger ansökningar om vårdbidrag. För mer information se www.fk.se, [vårdbidrag](#).

13. Verksamheter med uppgifter inom hjälpmedelsområdet

13.1 Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att främja lika rättigheter och möjligheter och motverka diskriminering.

Målet för DO:s arbete är ett samhälle där människors lika rättigheter och möjligheter respekteras – oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. www.do.se

DO tar emot och utreder anmälningar om diskriminering och repressalier enligt diskrimineringslagen.

I DOs uppdrag ingår också att sprida kunskap och information om förbuden mot diskriminering.

13.2 Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet, (MFD) har i uppdrag att verka för att funktionshinderspolitiken ska få genomslag i hela samhället.

Myndigheten för delaktighet arbetar utifrån ett rättighetsperspektiv för att alla människor ska kunna vara fullt delaktiga i samhället, oavsett funktionsförmåga.

Myndigheten för delaktighet:

- följer upp och analyserar utvecklingen
- utvecklar kunskapsstöd och riktlinjer
- följer och initierar kunskapsutveckling – forskning och innovation
- stödjer aktörer i genomförandet
- kommunicerar kunskap och verktyg

Myndigheten för delaktighet har en samlad kunskap om arbetet och följer och utvärderar utvecklingen inom funktionshindersområdet, både nationellt och internationellt. Uppdraget styrs av mål och strategier för funktionshinderspolitiken. Dessa bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Myndigheten för delaktighet arbetar gentemot och genom myndigheter, kommuner och landsting.

Myndigheten för delaktighet är en sammanslagning av Handisam och delar av Hjälpmedelsinstitutet. www.mfd.se

13.3 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen utövar tillsyn över hur medicintekniska produkter används inom hälso- och sjukvården samt över de produkter som tillverkas inom vården och som endast ska användas i den egna verksamheten. www.socialstyrelsen.se

13.4 Läkemedelsverket

Läkemedelsverket utövar tillsyn över medicintekniska produkter och deras tillverkare. Begreppet medicintekniska produkter innefattar produkter som används inom alla delar av hälso- och sjukvården. www.lakemedelsverket.se

13.5 Inspektionen för vård och omsorg IVO

IVO bildades den 1 juni 2013 och är en statlig myndighet som lyder under regeringen (Socialdepartementet).

IVO ansvarar för tillsyn över hälso- och sjukvård, hälso- och sjukvårdspersonal, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Myndigheten ansvarar också för viss tillståndsprövning. I tillsynsuppdraget ingår handläggningen av anmälningar, till exempel lex Sarah, lex Maria och kommunernas skyldighet att rapportera ej verkställda beslut. www.ivo.se

14. Lagar, förordningar och föreskrifter av betydelse för hjälpmedelsverksamheten

- Hälso- och sjukvårdslagen, (HSL), SFS 2017:30
- Patientsäkerhetslagen, SFS 2010:659
- Lagen om medicintekniska produkter, SFS 1993:584
- Förordning om medicintekniska produkter, SFS 1993:876
- Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården, SOSFS 2008:1
- Medicintekniska produkter, LVFS 2003:11
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, SFS 1993:387
- Lag om färdtjänst, SFS 1997:736
- Lag om riksfärdtjänst, SFS 1997:735
- Lag om bostadsanpassningsbidrag, SFS 2018:22
- Skollag, SFS 2010:800
- Diskrimineringslag, SFS 2008:567
- Förordning om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga SFS 2017:462
- Arbetsmiljölagen, SFS 1977:1160

- Förordning om statsbidrag till handikapporganisationer, SFS 2000:7
- Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation, SOSFS 2002:2
- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, SOSFS 2011:9
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete, HSLF-FS 2017:40
- Lag om offentlig upphandling, (LOU), SFS 2016:1145
- Förordning om statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation, SFS 2014:298
- Samordning av insatser för habilitering och rehabilitering, SOSFS 2007:10
- Vems är ansvaret för hjälpmedel i skolan, Hjälpmedelsinstitutet 2008
- Patientlagen, SFS nr: 2014:821
- Riksavtal för utomläns vård, Sveriges Kommuner och Landsting
- Delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård, SOSFS 1997:14
- Region Hallands Avgiftshandbok
- Konsumentprodukter som hjälpmedel, en handbok för hälso- och sjukvården, Socialstyrelsen
- Förskrivning av hjälpmedel – stöd vid förskrivning av hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning, Socialstyrelsen
- Produktsäkerhetslagen SFS 2004:451
- Produktansvarslagen SFS 1992:18
- Delaktighet vid förskrivning av hjälpmedel, Socialstyrelsen 2016-03-14
- Webbaserad förskrivarutbildning, Socialstyrelsen

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Patrik Dahlqvist Jönsson
Nämndtjänsteman

Bilaga: [Socialstyrelsens skrift "Föreskrivning av hjälpmedel"](#)
Övergripande riktlinjer för hjälpmedel 2019

Styrelsens/nämndens beslut delges

Regionstyrelsen, driftnämnderna ADH, NSVH, HS och PS, Kungsbacka kommun, Varbergs kommun, Falkenbergs kommun, Hylte kommun, Halmstads kommun och Laholms kommun

